

Nr 10.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 2 § 1 mom. lagen den 14 juni 1928 (nr 289) angående handel med utsädesvaror.

Genom en den 5 februari 1954 dagtecknad proposition, nr 65, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av tredje lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga följande förslag till

Lag

om ändrad lydelse av 2 § 1 mom. lagen den 14 juni 1928 (nr 289) angående handel med utsädesvaror.

Härigenom förordnas att 2 § 1 mom. lagen den 14 juni 1928 angående handel med utsädesvaror¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Gällande lydelse)

2 §.

1 mom. Säljaren är, evad det av köparen påfordras eller icke, pliktig att, senast då varan avlämnas, skriftligen för köparen uppgiva:

- a) säljarens namn och adress;
- b) fröets slag *samt i fråga om frö av stråsäd, trindsäd och rotfrukter ävensom, där så kan ske, beträffande annat frö fröets* sort;
- c) för frö av rödklöver: fröets typ (sen, medelsen eller tidig);
- d) för annat frö än köksväxtfrö: fröets renhetsgrad, uttryckt i viktprocent rent frö;
- e) för annat frö än köksväxtfrö: fröets ogräshalt, uttryckt i antal ogräsfrön på varje kilogram frö med särskilt angivande av sammanlagda antalet frön av sådana ogräs, som enligt de för statens centrala frökontrollanstalt gällande bestämmelser äro att anse såsom svårare;

(Föreslagen lydelse)

2 §.

1 mom. Säljaren är, evad det av köparen påfordras eller icke, pliktig att, senast då varan avlämnas, skriftligen för köparen uppgiva:

- a) säljarens namn och adress;
- b) fröets slag *och* sort;
- c) för frö av rödklöver: fröets typ (sen, medelsen eller tidig);
- d) för annat frö än köksväxtfrö: fröets renhetsgrad, uttryckt i viktprocent rent frö;
- e) för annat frö än köksväxtfrö: fröets ogräshalt, uttryckt i antal ogräsfrön på varje kilogram frö med särskilt angivande av sammanlagda antalet frön av sådana ogräs, som enligt de för statens centrala frökontrollanstalt gällande bestämmelser äro att anse såsom svårare;
- f) fröets grobarhet, uttryckt i antalsprocent grobart frö av det rena fröet i enlighet med gällande bestäm-

¹ Senaste lydelse av 2 § 1 mom. se SFS 1950:200.

f) fröets grobarhet, uttryckt i antalsprocent grobart frö av det rena fröet i enlighet med gällande bestämmelser angående statsplombering av frövara.

melser angående statsplombering av frövara.

Lantbruksstyrelsen öger medgiva undantag från skyldigheten att uppgiva fröets sort samt, såvitt angår frö av rödklöver som ingår i frövara vilken uppgives bestå av olika fröslag, från skyldigheten att uppgiva fröets typ.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1954.

Propositionens huvudsakliga innehåll.

Enligt lagen den 14 juni 1928 angående handel med utsädesvaror (frölagen) åligger det säljare bl. a. att i fråga om frö av stråsäd, trindsäd och rotfrukter ävensom, där så kan ske, beträffande annat frö skriftligen för köparen uppgiva fröets sort.

I propositionen föreslås, att skyldigheten för säljare att lämna sortuppgift i princip skall gälla alla frövaror, varå lagen är tillämplig, men att lantbruksstyrelsen skall äga medgiva undantag från denna skyldighet.

Vidare föreslås, att dispensrätt för lantbruksstyrelsen skall föreligga även beträffande skyldighet för säljare att för frö av rödklöver uppgiva fröets typ (sen, medelsen eller tidig). Denna dispensrätt skall dock gälla endast i fråga om rödklöver, som ingår i blandfrö.

De nya bestämmelserna avses skola träda i kraft den 1 juli 1954.

Gällande bestämmelser.

Frölagen har till syfte att förebygga försäljningar av mindervärdigt utsäde. Den avsåg ursprungligen i stort sett endast frö av vallväxter, rotfruktsväxter och köksväxter. Genom lagändring den 26 maj 1950 (nr 200) har tillämpningsområdet emellertid utökats så att lagen numera är tillämplig även på stråsäd och trindsäd. Till stråsäd hänföres enligt vedertagen terminologi havre, korn, råg och vete. Med trindsäd avses hästböna, fodervicker, foderärt och kokärt. Lagen bygger i första hand på den grundsatsen, att köpare av frövara skall erhålla tillgång till sådana upplysningar angående varans beskaffenhet, att han kan bedöma dess värde som utsäde. I enlighet härmed stadgas i 2 §, att säljaren är pliktig att, vare sig köparen påfordrar det eller icke, skriftligen lämna köparen vissa uppgifter. Dessa uppgifter skall enligt 1 mom. meddelas senast då varan avlämnas till köparen. De uppgifter som skall lämnas har förtecknats under a)—f) i 1 mom. Enligt b) skall uppgift lämnas om *fröets slag* samt i fråga om frö av stråsäd, trindsäd och rotfrukter ävensom, där så kan ske, beträffande annat frö *fröets*

sort. För frö av rödklöver stadgas vidare under c) att säljaren skall uppgiva fröets typ (sen, medelsen eller tidig).

Enligt 2 § 2 mom. skall, om frövara uppgives bestå av olika fröslag och frö av visst slag ingår i blandningen till mer än 5 % av varans vikt, säljaren jämväl vara skyldig att för det slaget uppgiva procenttalet och grobarheten.

I 7 § stadgas att frövara ej får saluhållas till utsäde om den i fråga om renhetsgrad, ogräshalt eller grobarhet ej uppfyller av lantbruksstyrelsen fastställda fordringar.

Framställning om lagändring.

Sedan Fröintressentföreningen u. p. a. i skrivelse den 21 maj 1951 till lantbruksstyrelsen anhållit, att styrelsen skulle vidtaga åtgärder för lindring i säljarens skyldighet att i fråga om frö av trindsäd uppgiva fröets sort, samt statens centrala frökontrollanstalt och Sveriges fröodlareförbund avgivit yttranden över framställningen, har *lantbruksstyrelsen* i skrivelse till Kungl. Maj:t den 25 november 1952 hemställt, att i 2 § frölagen måtte införas en bestämmelse av följande lydelse:

»Lantbruksstyrelsen må medgiva undantag från skyldigheten att lämna uppgift om fröets sort samt huruvida den rödklöver, vilken ingår i frövara som uppgives bestå av olika fröslag, är av typen sen, medelsen eller tidig.»

Över lantbruksstyrelsens hemställan har efter *remiss utlåtanden* avgivits av kommerskollegium, Sveriges lantbruksförbund, Riksförbundet Landsbygdens folk, Sveriges utsädesförening, Fröintressentföreningen u. p. a., Sveriges fröengrossistförening, Sveriges centrala fröråd, Svenska trädgårdsfröfirmors förening, Weibullsholms växtförädlingsanstalt och Sveriges fröhandlareförening. Kommerskollegium har jämväl överlämnat yttranden från sex handelskammare och Sveriges grossistförbund.

Samtliga remissinstanser vitsordar behovet och lämpligheten av den ifrågasatta lagändringen och tillstyrker lantbruksstyrelsens förslag.

Departementschefen.

Chefen för jordbruksdepartementet, *statsrådet Norup*, anförde vid lagrådsremissen bland annat följande:

»Lantbruksstyrelsens förslag innebär, att styrelsen skall erhålla rätt att medge undantag från de i frölagen givna bestämmelserna i två fall. Det ena gäller skyldigheten för säljare att enligt 2 § 1 mom. b) lämna uppgift om fröets sort. Det andra avser skyldigheten att i blandfrö, vari rödklöver ingår, lämna uppgift om rödklöverns typ (2 § 2 mom. jämfört med 2 § 1 mom. c).

1928 års frölag ägde ursprungligen tillämpning på frö, som var avsett till utsäde, med undantag av dels utsäde av stråsäd och trindsäd dels skogsfrö och frö av prydnadsväxter. Beträffande frågan om skyldighet för säljare att lämna uppgift om *fröets sort* har delade meningar rått såväl vid tillkomsten av frölagen år 1928 som vid den lagändring som gjordes år 1950. Såsom framgår av proposition nr 77 till 1928 års riksdag föreslog lantbruksstyrelsen ursprungligen, att säljaren skulle vara skyldig lämna uppgift om fröets sort eller stam endast om han ägde kännedom därom. Som motiv härför anfördes, att sort och stam i allmänhet icke kunde utrönas genom laboratorieanalys utan först genom odling. I remissyttranden över detta förslag utfalades, att det föreslagna stadgandet borde skärpas. I ett senare förslag omformulerade styrelsen stadgandet så att säljaren, där så kunde ske, skulle lämna uppgift om sort och stam. I remissen till lagrådet föreslog departementschefen ett stadgande av innebörd att, där så kunde ske, uppgift skulle lämnas om fröets sort samt i fråga om rotfruktsfrö och köksväxtfrö jämväl om stam. Tre av lagrådets ledamöter uttalade betänkligheter mot att införa en skyldighet för säljare att »där så ske kan» lämna vissa uppgifter vid äventyr att straffansvar eljest inträdde. Stadgandet bibehölls emellertid i det slutliga departementsförslaget.

Sammansatta andra lag- och jordbruksutskottet anförde (utlåtande nr 1/1928), att fröets sort i de flesta fall var av en avgörande betydelse för fröets värde. Genom olämpligt sortval kunde erhållas ett med hänsyn till klimatiska och övriga odlingsförhållanden mindervärdigt utsäde. Det måste därför framstå såsom synnerligen viktigt, att köparen erhöi riktiga uppgifter om fröets sort. Beträffande sådana fröslag, där specialiserade och utbildade sorter förelåg, vilket var fallet beträffande rotfruktsfrö och köksväxtfrö, syntes det därför utskottet lämpligt, att uppgiftsskyldigheten om sort gjordes obligatorisk. För säljare av sådant frö torde några svårigheter att lämna uppgift om sorten icke behöva uppstå. I stor utsträckning verkställdes av köpmännen inköpen av dylikt frö av kontrollerade grödor, till vilka köparen, därest han icke själv verkställde odlingen, utlämnade stamfröet. I den mån så ej var fallet torde helt visst förhållandena komma att utveckla sig så, att en odlare för att kunna avyttra ett rotfruktsfrö eller köksväxtfrö till affärsmannen blev nödsakad att lämna sortuppgift. Utskottet hemställde därför, att uppgiftsskyldigheten rörande sort gjordes obligatorisk beträffande rotfruktsfrö och köksväxtfrö medan i fråga om annat frö skyldigheten borde bli villkorlig. Vidare föreslog utskottet i anledning av motioner att skyldigheten att lämna uppgift om fröets stam skulle utgå. Riksdagen beslöt i enlighet med utskottets hemställan.

Genom 1950 års lagändring utvidgades frölagens tillämpningsområde i flera avseenden. Bland annat inordnades under lagen utsäde av trindsäd och stråsäd samt stadgades skyldighet för säljare att i fråga om frö av rödklöver lämna uppgift om fröets typ (sen, medelsen eller tidig). Den obligatoriska skyldigheten att lämna uppgift om fröets sort utvidgades till att avse även stråsäd och trindsäd. Däremot överfördes köksväxtfrö till sådana utsädes-

slag, för vilka skyldigheten blott var villkorlig. Av motiven till dessa ändringar (proposition nr 206 till 1950 års riksdag och tredje lagutskottets utlåtande nr 19) framgår bl. a. följande.

Ändringarna i fråga om uppgift rörande frövaras sort samt typ av rödklöverfrö tillkom på förslag av statens centrala frökontrollanstalt. Mot detta förslag gjordes erinran endast av Stockholms handelskammare. Departementschefen biträdde anstaltens förslag och anförde att det i praktiken torde ha visat sig omöjligt att beträffande vissa köksväxter genomföra en uppdelning i sorter med tydligt skilda egenskaper. Föreskriften att sortuppgift alltid skall lämnas för köksväxtfrö borde därför ej lämpligen bibehållas. I fråga om sädesväxterna förelåg däremot sedan länge väl utbildade och kunnetecknade sorter. Från denna synpunkt behövde det följaktligen icke möta några betänkligheter mot att sortangivning gjordes obligatorisk för stråsäd och trindsäd. Ej heller torde i allmänhet några svårigheter föreligga att med avseende å rödklöver uppgiva, huruvida den är av sen, medelsen eller tidig typ. Med anledning av vad som anförts av Stockholms handelskammare framhöll departementschefen, att även utsäde av god kvalitet kunde vara så gott som värdelöst i det enskilda fallet, om det var fråga om en sort eller en typ som ej var lämplig för klimatet och odlingsförhållandena i övrigt. Från jordbruksproduktionens synpunkt var det alltså önskvärt att köp av utsäde utan kännedom om sort eller typ så långt möjligt förhindrades.

I en motion II: 589 hemställdes, att frölagen icke skulle utsträckas till att omfatta stråsäd och trindsäd. Motionärerna vände sig främst mot förslaget att för utsäde av nämnda slag uppgiftsskyldighet skulle föreligga beträffande sortrenhet.

Tredje lagutskottet anförde, att det visserligen var tveksamt huruvida uppgiftsskyldigheten i fråga om utsäde av stråsäd och trindsäd beträffande sortangivningen borde vara obligatorisk. Fördelarna med stadgande härom syntes dock väga tyngre än de olägenheter, som var förknippade med bestämelsen. Utskottet tillstyrkte därför förslaget och förutsatte, att särskild uppmärksamhet skulle ägnas frökontrollverksamheten med hänsyn till de farhågor, som yppats i förevarande hänseende.

Frölagens bestämmelser om skyldighet att uppgiva fröets sort bör givetvis i den mån så är möjligt vara utformade så att smidig anpassning kan ske till utvecklingen inom frökontrollen. Lantbruksstyrelsens nu gjorda hemställan, vilken grundar sig på erfarenheter som vunnits under den hittillsvarande tillämpningen av frölagen, synes giva vid handen att säljare i vissa fall knappast kan iakttaga gällande föreskrifter i detta hänseende. I fråga om de fröslag, för vilka obligatorisk skyldighet att lämna sortuppgift nu föreligger, torde, såsom lantbruksstyrelsen anført, det vara svårt att fastställa sort beträffande vårråg, midsommarråg, vicker och hästbönor. Svårigheter torde vidare föreligga att avgöra huruvida i fröblandning ingående rödklöver är av typen sen, medelsen eller tidig. Såsom lantbruksstyrelsen och några remissinstanser framhållit bör man räkna med att svårigheterna framdeles helt eller delvis kan övervinnas. Å andra sidan kan emel-

lertid liknande svårigheter uppkomma beträffande nya fröslag. Det synes ej vara lämpligt att för varje förändring, som inträffar i möjligheterna att fastställa skilda fröslags sort, frölagen måste ändras. Jag delar därför helt lantbruksstyrelsens och remissinstansernas åsikt att styrelsen i tillämpningsföreskrifter bör kunna medgiva undantag från skyldigheten att uppgiva fröets sort samt från skyldigheten att beträffande frö av rödklöver, som ingår i fröblandning, uppgiva om typen är sen, medelsen eller tidig. Emellertid torde lantbruksstyrelsens författningsförslag något böra jämkas.

Enligt 2 § 1 mom. b) åligger det säljaren att, beträffande andra fröslag än stråsåd, trindsåd och rotfrukter, allenast *där så kan ske* uppgiva fröets sort. Det ankommer alltså på säljaren att undersöka om möjlighet att lämna en riktig sortdeklaration finns. Erfarenheten har visat att frökontrollanstalten stundom haft annan uppfattning än säljare om möjligheten av att för visst fröslag lämna sortuppgift. Detta har medfört svårigheter vid tillämpningen av ansvarsbestämmelserna. Om den föreslagna bestämmelsen om dispensrätt för lantbruksstyrelsen införes, synes därför stadgandet i 2 § 1 mom. b) böra ändras så att uppgiftsskyldigheten beträffande fröets sort blir obligatorisk för alla fröslag, som avses i lagen, i den mån lantbruksstyrelsen ej medger undantag. Lantbruksstyrelsen får då bland undantagna fröslag även upptaga sådana för vilka uppgiftsskyldigheten nu blott är villkorlig och enligt styrelsens bedömande icke kan fullgöras. Härigenom vinnes den stora fördelen att såväl säljare som köpare alltid, utan särskild undersökning, vet om skyldighet att uppgiva sort gäller för ett visst fröslag eller icke. Någon osäkerhet i fråga om straffpåföljd kan då ej föreligga. Jag förutsätter att lantbruksstyrelsen noga kommer att följa utvecklingen inom frökontrollen och icke medger undantag i större utsträckning än som är påkallat.»

Lagrådet.

Lagrådet har lämnat förslaget utan erinran.

Utskottet.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot det genom propositionen framlagda lagförslaget.

Den lagändring förslaget avser innefattar bland annat rätt för lantbruksstyrelsen att i vissa hänseenden medge undantag från de i frölagen givna bestämmelserna. Departementschefen har, då han förordat införandet av denna dispensrätt, uttalat, att han förutsätter, att lantbruksstyrelsen noga kommer att följa utvecklingen inom frökontrollen och icke medger undantag i större utsträckning än som är påkallat. Utskottet ansluter sig till detta uttalande.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,
att riksdagen måtte bifalla förevarande proposition.

Stockholm den 11 mars 1954.

På tredje lagutskottets vägnar:

HUGO OSVALD.

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från första kammaren: herrar Oswald, Albert Hermansson*, Lindahl,
Grym, Ivar Nilzon, Axel Jansson, Ebbe Ohlsson och Herbert Hermansson;

från andra kammaren: herrar Andersson i Löbbo, Johansson i Torp*,
Nyberg, Persson i Appuna, Andersson i Ryggestad, Carlsson i Stockholm,
Jansson i Benestad och Östlund.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.